

(/)

🏠 (/) > 2. Verdenskrig (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Hilsen fra Hitler

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/gerningsmaend-eller-ofre>)

Hilsen fra Hitler

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3048

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler&title=\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hilsen-fra-hitler&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Kim Hjardar: Hilsen fra Hitler
Frimærker som propaganda i Det tredje Rige
Turbine, 2019. 252 sider. Illustreret. 299 kr.

Af Kresten Søe

Ophav, indhold og opbygning

"Hilsen fra Hitler" handler om postvæsenets og frimærkernes rolle i promovning af nazismen i Hitlers Tyskland. Bogen er oversat fra en norsk originaludgave 2016 af historikeren Kim Hjarðar og skildrer udviklingen i de tyske frimærkeudgivelser sammenflettet med den historiske ramme. Der indledes bredt med tidens propaganda sammenholdt med udviklingen før og under nazismen, og vi hører om propagandaens karakter og baggrund og postvæsenets opbygning og betydning i perioden. Herefter behandles frimærkeudgivelserne set i lyset af både ideologien og udviklingen i den nazistiske ekspansion frem til kapitulationen maj 1945. Kapiteloverskrifterne er: Propaganda i Det tredje Rige, Hitlers vej til magten, Nazikult og hverdag, Territorial Ekspansion, Krigen banker på, Modpropaganda (med bl.a. allieret brug af frimærket i propagandaen) og endelig - Posten skal ud - (om prioriteringen af post og feltpost i Det tredje Rige). Der afsluttes med litteraturliste, stikordsregister og et udførligt register over alle udgivne frimærker. Bogen er indbydende illustreret med fotos fra perioden og fine gengivelser af en stor del af de omtalte frimærker.

Frimærkernes virkemidler og motiver

Allerede i 1920'erne startede nazisterne udviklingen med de såkaldte donationsmærker med propagandamotiver, som kunne erhverves og sættes på posten som manifestation af nazistisk sindelag sammen med gældende frimærker. Gradvist efter magtovertagelsen tog udviklingen yderligere fart med motiver, der afspejlede det nazistiske verdensbillede med fx rollefordeling med manden som krigeren/arbejderen/bonden, kvinden i rollen som hustru/moder og børnene som aktive i de nazistiske ungdomsorganisationers uniformer. Også teknikbegejstringen fyldte med skibe, fly, biler og ny arkitektur i nazistisk stil. Hertil kom en række frimærker med nye nazistiske nationale mærkedage: Hitlers fødselsdag, Heltemindedagen, Nationalarbejdets dag og høstfesten i en stil, der kan benævnes som national realisme. Ofte havde motiverne også udspring i bondesamfundets dyder med naturen og jorden i centrum tilsat motiver fra Tysklands glørværdige historie med middelalderborger, berømte historiske bygninger, folkedragter og idealiserede bønder, arbejdere og håndværkere under arbejdet. Kulturelt var nationale helte som Frederik den Store og bl.a. Wagners operaer i centrum med deres genfødsel af tidligere tiders germanske storhed. Hertil kom et vigtigt islæt med sport og legemskultur med udspring i fx olympiaden i Berlin 1936. Også nogle af nazismens fremtrædende frimærke- og billedkunstnere fx Hans Herbert Schweitzer og Karl Diebitsch får udførlig omtale.

Postvæsenet i en central rolle

Rigspostministeriet stod centralt i propagandaen og var allerede under Weimar-republikken gjort ansvarligt for forskning og udvikling inden for telekommunikationen med essentielle områder som radio, film og meteorologi. Hvor prioriteret området var under nazismen kan også ses af at antal af ansatte, der 1933-44 gik fra 30.000 til 800.000. De håndfaste politiske budskaber blev dog listet ind nænsomt og gradvist. Fx kom Hitlers portræt først fra 1937 for alvor på frimærkerne. Men selv om udviklingen herfra tog fart med mere håndfaste nazistiske budskaber, så skete det vel at mærke generelt uden, at koblingen til linjen med den eksisterende tysk-nationale selvforståelse blev sluppet. Efter krigsudbruddet 1939 blev der sideløbende med det almindelige postvæsen etableret feltpost fra fronterne og de besatte lande. Hver instans havde her sine egne frimærker, hvor feltposten ofte stod for de mest nazificerede motiver og budskaber.

I alt 800 frimærkeudgivelser under nazismen

Det Tredje Riges omfattende produktion af frimærker giver en spændende og unik mulighed for at forstå, hvordan nazismen præsenterede sit livs- og menneskesyn såvel på hjemmefronten som i

udlandet. En del af frimærkemotiverne - men langt fra alle - hyldede Adolf Hitler og nazipartiet. Man afbildede alt fra tyske komponister og forfattere til biler, fly, lokomotiver og sportsbegivenheder. Frimærkerne havde som mål at skildre et perfekt forenet Tyskland, som nazisterne ønskede at fremstille det. Samtidens brevveksling var enorm, og frimærkemotiverne var flotte og fascinerende med bud til både samlere og den almindelige borger, der tømte postkassen hver dag. Hertil kom, at filateli under nazismen var en meget udbredt statskontrolleret fritidsinteresse. Især blandt unge og soldater, der netop stod som den ideelle målgruppe for propagandaen. Billedbudskaberne var omhyggeligt tilrettelagt med visuelle virkemidler, der byggede videre på eksisterende fælles elementer i den nationale og kulturelle selvforståelse hos befolkningen. Frimærkemotiverne fortsatte så gradvis, som årene gik, at transformere en sammenhæng over i mere håndfast propaganda. På den måde forbandt nazisterne befolkningens opfattelse af Tysklands fortid og historie med den nye nazistiske epoke, så denne fremstod som en naturlig historisk forlængelse heraf.

God bearbejdelse men flere faktuelle fejl

Selvom de ikke er væsentlige for filateli og bogens behandling af emnet som helhed, så falder flere faktuelle fejl i øjnene med forfatterens historikerbaggrund in mente. Fx blev aksemagterne ikke drevet ud af Nordafrika 1941, men først i 1943, 4 kompagnier (150-200 mand) kan umuligt udgøre 30.000 soldater, og atlantehavslinjerne SS Bremen og SS Europa blev ikke bygget 1920 men 1929 og 30. Bearbejdelsen, som i øvrigt er udmærket, burde have fanget, at Danmark ikke blev invaderet 8. april og en stridsvogn på dansk kaldes en kampvogn. Går man i detaljer mht. Waffen SS, så var den højest opnåelige grad for udlændinge ikke Obersturmbannführer (oberstløjtnant), og væsentlige forfremmelser var ikke - som det hævdes - forment Frikorps Danmarks officerer efter Schalburgs død 2. juni 1942. Faktisk blev fx K.B. Martinsen forfremmet to gange (den første kun 19 dage efter det mislykkede angreb!). Per Sørensen opnåede efterfølgende hele tre forfremmelser og endte som regimentschef! På samme måde opnåede fx danske Kryssing hele tre forfremmelser ud over Obersturmbannführer til både Standartenführer, Oberführer og Brigadeführer (oberst, brigadegeneral og generalmajor). Rang af Oberführer opnåede også fx af franske Edgard Puaud som chef i 33. SS div. Charlemagne.

Konklusion, anbefaling og målgruppe

De faktuelle fejl overskygger dog på ingen måde det grundlæggende indtryk af en spændende, letlæst og særdeles fint anskueliggjort tilgang til nazismens udtryksmidler gennem periodens tyske frimærker. "Hilsen fra Hitler" er vedkommende og tankevækkende historieformidling med glimrende analyser og et fint samspil mellem tekst og billeder. Hertil kommer en fin redegørelse for hele periodens generelle nazistiske samspil mellem propaganda, information og underholdning i både billedkunst, radio og film. Elementer, som sammen med det fine samspil med den samtidshistoriske ramme, udvider målgruppen ud over de etablerede filatelister til en bred gruppe af periodehistorisk interesserede. Den norske vinkel præger ind imellem. Men da eksemplerne her er alment illustrative for emnet, er dette moment uden særlig betydning.

En spændende, letlæst og særdeles fint anskueliggjort tilgang til nazismen udtryksmidler gennem periodens tyske frimærker.

[Historie-online.dk, den 27. marts 2019]